

На волю!

АМНІСТЫЮ ЧАКАЮЦЬ УСЕ...

Для кожнага, хто трапіў за kraty, любы тэрмін здаецца вялікім

«Турма не могілкі, адсяджу і выйду», — такой «аптымістычнай» філасофіяй турэмнага жыцця, якая дапамагае існаваць за kratami, са мной падзялілася зусім маладзёнка Наталля з Баранавічаў. Яна была пакарана за крадзеж дзіцячай каляскаі на 6 месяцаў калоніі. Скасаванне двух з іх па амністыі дзяўчына лічыць вялікай радасцю: — Я вельмі чакала амністыю. Правяла тут, у Гомельскай калоніі, чатыры месяцы. Для мяне і кожнага, хто трапіў за kraty, любы тэрмін здаецца вялікім. Тут лічыш кожны дзень. Гэта ж шчасце, што хутка буду дома. Тым больш што ў мяне вельмі хворыя бацькі і ім патрэбна мая дапамога.

Гомельская жаночая калонія.

Пра здзейсненае злачынства дзяўчына, якой яшчэ і 19 гадоў няма, шкадуе:

— Мы з сяброўкамі гулялі па горадзе, і яны мяне ўзялі «на слабо». Маўляў, ці зможаш выкрасці каляску? Праз суткі я вывозіла яе з пад'езда, хацела вярнуць на месца. У гэты момант мяне і затрымалі.

Між тым, гэты крадзеж — не першы ў кароткім жыцці дзяўчыны. Спачатку быў мабільны тэлефон, за які ёй прысудзілі 2 месяцы арышту. Той тэрмін не дапамог асэнсаваць зброенае. Магчыма, цяпер, пасля калоніі, атрымаецца павярнуць лёс у іншы бок? Амністыя дае яшчэ адзін шанец.

Дарчы, да вызвалення асуджаных жанчыны пачынаюць рыхтавацца літаральна з першага дня, як трапляюць у калонію. Начальнік спецыяльнага аддзела выпраўленчай калоніі № 4 Алесь Горбель гаворыць, што з імі праводзяцца шматлікія гутаркі: як сябе паводзіць, каб скараціць тэрмін зняволенага:

— Ёсць у нас школа раздпадтэці, дзе жанчын вучаць, як пачынаць новае жыццё пасля вызвалення, як жыць на волі, праводзіць юрыдычныя і псіхалагічныя кансультацыі. З асуджанымі праграуюцца пэўныя сітуацыі і магчымыя варыянты выйсця з іх. Па мясцовым кабэльным тэлебачанні мы паказваем спецыяльныя фільмы па гэтай тэматыцы. Працуюць з асуджанымі не толькі нашы інспектары і псіхалогі, але і прадстаўнікі службаў сацыяльнай абароны Чыгуначнага раёна Гомеля, святары, валанцёры розных грамадскіх арганізацый.

Многія грамадзянкі менавіта ў выпраўленчай калоніі набываюць магчымасць закончыць

школу або ПТВ, атрымліваюць першае пастаяннае працоўнае месца. Дарэчы, менавіта на тэрыторыі калоніі жанчыны вучацца майстэрству швачкі.

— Дыплом вучылішча швейнікаў будзе такім жа, як на волі, і ў ім нідзе не напісана, што ён атрыманы ў калоніі, — заўважаюць інспектары.

Больш за тое, спецыяльнасць швачкі з адпаведнымі разрадамі — гарантыя працаўладкавання на волі на любым прадпрыемстве лёгкай прамысловасці, бо ў гэтай галіне адчуваюць дэфіцыт кадрў. У калоніі ж вучаць шыць і якасна, і хутка. Было б жаданне. Дарэчы, самі асуджаныя з гэтым згодны, хоць далёка не ўсе збіраюцца надалей удасканаліваць навыкі ў атрыманай прафесіі.

Вось і Воўла з Мінска не збіраецца. Па словах дзяўчыны, сваякі паклапаціліся пра яе працаўладкаванне ў родным горадзе і паабячалі, што практычна адразу возьмуць у друкарню:

— На волі мяне ўжо чакаюць. Чатырогадовага дачка засталася з дзедзі і бабуляй. Самым страшным для мяне стала развітанне з ёю. Я адчула менавіта тут, што значае для мяне сям'я — мае бацькі і дачка. Зразумела, што ў гэтым жыцці саммае галоўнае. Я была асуджаная за крадзеж грошай. Адсядзела не паўтара, а год і два месяцы. Я гаtura ўсё зрабіць для таго, каб дачка ніколі не паўтарыла маіх памылак. Мне здаецца, з ёй трэба будзе я мага больш займацца, каб у яе не было нават думкі бавіць час у пад'ездзе з сябрамі. Хачу, каб дачушка імкнулася да чагосьці большага. Тут, у калоніі, вельмі многае пачынаеш разумець. Бацькі мне вераць, і для мяне гэта вельмі

важна. Зараз прыйдзецца працаваць над тым, каб вярнуць павагу і добрыя адносіны да сябе сяброў, знаёмых і сваякоў. Шчыра кажучы, я разлічвала на тое, што трапіла пад амністыю. Для гэтага мае бацькі дапамаглі пагадзіцца іскі.

Кампенсацыя шкоды, нанесенай злачынствам, — адна з асноўных умоў блізкай свабоды, абвешчанай Законам «Аб амністыі ў сувязі з 70-годдзем вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў». З даўгамі на волю не выпускаюць. Начальнік спецыяльнага аддзела ВК № 4 Алесь Горбель гаворыць, што па фармальным прыкметах ва ўстанове пад амністыю трапляе 315 чалавек. Але ж гэта не адзначна, што столькі ж выйдзе на волю:

— Усё будзе залежаць ад таго, якая колькасць асуджаных падляе страты, нанесеныя злачынствам. У нас таксама знаходзіцца каля 600 абавязаных асоб. У законе прапісана, што асуджаных-абавязаных асобы

павінны выплаціць аліменты або запавяцханасці па расходах на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржазбеспячэнні. 90% іх заробку тут ідзе на пакрыццё запавяцханасцяў. Але ў многіх запавяцханасці вельмі вялікія і няма магчымасці іх пагадзіць. Менавіта там асноўная частка асуджаных гэтай катэгорыі будзе адмоўлена ў вызваленні па амністыі. Яны будуць далей адбываць пакаранне.

Расчараваны і жанчыны, якія сядзяць за наркотыкі. Падчас паярэдных амністыі асуджаным на гэтых артыкулах тэрмін пакарання скарачаўся на год. Але ж сёлета на іх амністыя не распаўсюджваецца. Алесь Рыгораў разказвае, што не будзе скарачэння тэрмінаў і для тых, хто адбывае пакаранне па артыкулах аб збойстве і прычыненым цяжкім цялесным пашкодэнням:

— Сёлета пад амністыю трапляюць тыя, хто ўчыніў менш цяжкія злачынствы. Калі здзейснены крадзежы, раба-

ванні ці разбоі — тэрмін скарачаецца на 1 год. Непадналетніх у нас сёння толькі 7 чалавек, і пад амністыю ніхто не падпадае. Толькі адной дзяўчыны (пры ўмове пакрыцця страт) тэрмін будзе скарачаны на 1 год. Зразумела ж, амністыя не распаўсюджваецца на асоб, якія злочынна парушаюць устаноўлены парадок адбывацця пакарання. У нас такіх 24 чалавекі. Мы разгледзелі іх справы на камісіі і адмовілі ім у амністыі, бо на момант уступлення ў сілу закона ў іх былі непагашаныя спланганні, у адпаведнасці з якімі яны прызначаны злочынныя паршуральнікамі ўстаноўленага парадку адбывацця пакарання. Таму разлічана працуць 6 месяцаў мы плануем вызваліць каля 60 чалавек.

Амністыю ў калоніі чакаюць усе. І спадзяюцца, што на гэты раз давер і дараванне будзе распаўсюджвацца і на той артыкул, па якім кожная з жанчын асуджана...

Ірына АСТАШКЕВІЧ

Неасабісты суб'ектыў

НЕАДЗІНОТА ў СЕЦІВЕ

Ператвораемся ў «віртуальных рэспандэнтаў».

А што становіцца з намі — сапраўднымі?

А Б тым, які ў 18-гадовай Юлі са Смаляўцакага раёна быў прыгожы і пацудзівы твар, сёння ведае бадай што ўся краіна. Дзяўчына, пэўна, пра гэта і марыла — каб на яе глядзелі і любаваліся сотні людзей — калі размяшчала свае найлепшыя фоты ў сацыяльных сетках на сваёй старонцы. Але яна наўрад ці думала, што гэтыя здымкі пройдучы на шматлікіх сайтах і ў газетак як ілюстрацыя да страшнай навіны: «У Лёсепарку знойдзены астанкі, які мяркую следства, менавіта Юліі С., якая знікла ў сярэдзіне ліпеня»...

Яна, напэўна, нават не думала, што падобнае магчыма, калі ішла позна ўвечары на спатканне з хлопцамі, якія ніколі не бачыла — пазнаёмілася і знайшла з ім агульную мову ў тых жа сацыяльных сетках. Я не ведаю, якія прыгожыя словы выскокала ад яго на экране манітора, якімі кампліментарамі ці абаяннямі ў віртуальнай прасторы ён заваяваў дзяўчыну, што яна згадзілася сустрэцца з чалавекам, якого ніколі ў жыцці не бачыла, амаль ночу ды яшчэ ў яго на кватэры... Усё пачыналася з бяскрыўднай пераліцы, а скончылася незваротна жудасна: пра дзяўчыну пішучы: «астанкі», яе знаёмы разам з маці пад следствам яго галоўнага падазравана ў збойстве... Гэты страшны выпадак (дарэчы за цынізм) — максімальна яркая ілюстрацыя таго, як моцна мы — палкаленне ад сарка (ці нават паліцэсцыі) і менш — зарэвалі ў віртуальным свеце. Яго Вялікасць інтэрнет — адзіны, да каго мы звяртаемся і каму поўнасцю давяраем, няважна, пра што ідзе размова: пра інфармацыю аб паўстанні Івана Бяліцківа, якую нам выдасць Вікіпедыя, або пра звесткі аб віртуальным новым знаёмым. І калі ў Вікіпедыі б'яды не такая вялікая: ну, пудумаш, звесткі недакладныя, — можна सर्чыць піль у паярвоў энцыклапедыі (базае, яны яшчэ

ёсць і нават перавыдаюцца) і ўсё адносімаі справа нашмат больш складаная. Бо чалавек, які ў сацыяльных сетках прадстаўляецца начытаным інтэлігентам або паспяховым бізнесменам, насамрэч можа аказацца пакрыўджаным на ўвесь свет манькам або сексуальным вычварэнцам, які шукае чарговую авяру.

На жаль, мала хто з маладых (ды і са старэйшых) пра гэта думае. Прыклады шчаслівых знаёмстваў і шлюбаў, якія пачыналіся менавіта віртуальна, і гэтае дзівоснае пачуццё раскаванасці, калі можна не саромецца, не думаць, як ты выглядаеш, і немагчымасць знайсці час для знаёмстваў і зносінаў нармальных, стагоддзімі правераных — вось што цягне народ у сацыяльныя сеткі. Ах, ну яшчэ сусветны бестселер паляка Януша Вішнеўскага «Адзінота ў сецце». Книжка-працоца — Вішнеўскі прадумаў романтичную гісторыю знаёмства і каханя менавіта ў віртуальнай прасторы тады, калі нават слова «мадэм» было ва ўсіх мовах неалагізмам. Нават сталыя «цёткі», прачытаўшы гэтую настольную кнігу ўсіх аматараў романтичных адносін праз кам'ютар, кідаюцца адкрываць сваю старонку ў «Аднакласніках» ці «Вконтакте»...

І яно, вы ведаеце, зацягвае. Спачатку думаеш, як гэта злучна: з сябрамі, якіх не бачыў колькі гадоў, з новымі знаёмымі, якіх не бачыў (дой жа можа і не пачачыні) ніколі, можа «балбатаць» і па справе, і проста так, не устаючы з-за кам'ютара або з дарогі. Яно і праўда, зручна. Але — і апісаны вышэй выпадак таму сведчанне — не заўсёды беспісляна. Літаральна: для жыцця.

А яшчэ — для душы. Ператвораемся ў «віртуальных рэспандэнтаў», а што становіцца з намі? — сапраўднымі?

У ЧОРА быў дзень нараджэння ў сяброўку аднакурсніцы, з якой

пазнаёміліся яшчэ падчас паступлення на журфак, дурнымі галасамі спывалі «Страннік мой, дорогой...» у старым корпусе на Маскоўскай, дзясліся ў інтэрнаце апошнім пачастунам з дому, ды і пасля заканчэння ўніверсітэта нярэдка збіраліся цёплай дзявочай кампаніяй... Цяпер не збіраемся: усе вельмі занятыя. Дзякуй «Аднакласнікам» — вырочуюць. Яны ж і паведамленне на электронную пошту прыслалі: маўляў, у Аксаны сёння дзень нараджэння...

Я яе павіншавала. У «Аднакласніках». Напісала добрыя пажаданні, прыляпіла пацешны «смайлік». Спачатку хацела патэлефанаваць — і не стала гэта рабіць. Мы жылі ў працоўчых у адным горадзе, ужо гадоў пяць — вось так, жывіцом, няхай сабе нават па тэлефоне — не размаўлялі. Што гаварыць, з чаго пачынаць? Ці атрымаецца тая размова? Ці застанемся мы пасля яе такімі, якія мы ёсць у сецце, — добрымі сяброўкамі, якім ёсць што ўспомніць і пра што пагаварыць?...

ПЕРАЧЫТАЙЦЕ Вішнеўскага. Адкінуўшы романтичны настрой і ўпласні, зусім не песімістычны досвед. З чаго пачынаецца і чым заканчваецца «Адзінота ў сецце» — вось што галоўнае. Герой, які чакае на пусты берліскім вакзале хуткага цягніка, каб скочыць пад яго і скончыць тое, што пачыналася як пераліца па глабальнай сетцы. Прычым гэтая пераліца ні да чаго не абавязвае. (І ён абавязкова скочыць — у тым няма ніякага сумнення!). Як працоца, як палярджанне усім нам. Вось дзеля чаго пісалася ўся кніжка. Прынамсі, так падумалася, калі перачытала яе нядаўна.

Ну, яшчэ, можа, дзеля гэтай вострай фразы галоўнага героя: «Божа, дапамаж мне быць такім чалавекам, якім лічыць мяне мой сабака»...

Алена ЛЯЎКОВІЧ

Здарэнні

ЗАГІНУЛІ ў КАТЛАВАНЕ

Двух хлопчыкаў у Глыбоцкім раёне засыпала пяском

Трагедыя адбылася днём 30 ліпеня недалёка ад вёскі Гатаўшчына. Каля пясчаночнага катлавана гулялі трое дзяцей. Раптам край катлавана абваліўся і двух хлопчыкаў (2002 і 2005 гадоў нараджэння) засыпала пяском. Абодва загінулі да прыезду хуткай медыцынскай дапамогі.

Па гэтым факце праводзіцца праверка. Следчыя вывучаюць дакументацыю, якая рэгламентуе правядзенне работ, службовыя інструкцыі асоб, адказных за захаванне беспяккі, — паведаміла «Звязда» Іна ГАРБАЧОВА, афіцыйны прадстаўнік упраўлення СК па Віцебскай вобласці.

Нагадаю, што аналагічныя трагедыі ўжо адбываліся. Вельмі рэзананснай на ўсю краіну стала чароўская трагедыя ў Віцебскім раёне, дзе каля вёскі Альгова засыпала пяском 10-гадовага хлопчыка.

— Службовыя асобы дарожна-будавнічага упраўлення № 45 былі абавязаны правесці добраўпарадкаванне аб'екта, а ў перыяд правядзення будавнічых работ выставіць папераджальныя знакі і шылабаум. Але не зрабілі гэтага. Вінаватая панясуч адказнасць за службовую халатнасць, — пракаментавалі ход адпаведнай праверкі ў Следчым камітэце.

Завяршана расследаванне і крмінальнай справы, завезеннай па факце гібель у Оршы 7 гадовай дзяўчыны. Высветлілася, што кіраўнік прыватнага прадпрыемства, якое ваяло будавнічыя работы, неналежа на выконваў свае службовыя абавязкі. Ён не прызначыў адказнага за праправадзіў тэхнікі беспяккі.

ТЭЛЕВІЗАР ЗАБІЎ ДЗІЦЯ

Малы пацягнуў на сябе вялікі тэлевізар, які ўпаў на яго. Смерць наступіла імгненна. Бацька дзіцяці знаходзіўся ў кватэры

— Па гэтым факце смерці дзіцяці праводзіцца пільная праверка. Следчыя высвятляюць абставіны і прычыны таго, што адбылося, — паведаміў «Звязда» Уладзімір ШАЛУХІН, начальнік упраўлення Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь па Віцебскай вобласці.

Паводле яго слоў, каб не дапусціць бяды, бацькам трэба быць больш пільнымі. І прывёў яшчэ некалькі фактаў.

У гарадскім пасёлку Шаркаўшчына хлопчык, 2011 года нараджэння, падставіўшы вялікую цацку пад ногі, залез на падаконнік, адчыніў акно. Яго мама знаходзілася ў суседнім пакоі. Не ўтрымаўшыся, малы выпаў з другога паверх на вуліцу і ад атрыманых траўмаў памёр у рэанімацыі.

Аналагічная сітуацыя адбылася ў Наваполацку. Хлопчык, таксама 2011 года нараджэння, выпаў з адчыненага акна другога паверха. Застаўся жывы, аднак атрымаў цяжкія траўмы. Падчас здарэння бацька дзіцяці спаў у суседнім пакоі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

Table with 3 columns: Day (2 субота, 3 нядзеля, 4 панядзелак, 5 аўторак, 6 серада, 7 чацвер, 9 субота, 10 нядзеля, 11 панядзелак, 12 аўторак), Morning (4:00 — 24:00), Evening (0:00 — 14:00).

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Міхай Мітрафанавіч, ні адна вайна не пачынаецца без прычыны. Якія абставіны прывялі да раз'язвання Першай сусветнай?

— Безумоўна, эканамічныя. У першую чаргу, гэта тычыцца валодання калоніямі. Англія мела больш за ўсё калоній, Германія — менш. Пачалася барацьба за перадрэк раней падзеленага свету. Германія прэтэндавала на вяршэнства ў Еўропе. У яе планы ўваходзіла спачатку разграміць Францыю, саюзніцу Расіі, а потым усё сілы перакінуць на Расійскую імперыю. Планаваўся знішчыць іх па адзіноцтву. Вайна была выгаднай і тым, хто займаўся ваеннай прамысловасцю. Неабходна было збываць прадукцыю, на якую раптоўна выраслі цэны. Паўплываў і сацыяльны канфлікт, які закласнаўся ў супрацьстаянні бядняшчага насельніцтва і прадстаўнікоў заможнага класа. Менавіта аб'яўленне вайны і прымірыла гэтыя класы. Ужо ў першыя дні мабілізацыі расійскай імператар Мікалай II звярнуўся да насельніцтва з маніфэстам, у якім заклікаў забыць усе спрэчкі, аб'яднацца і абараніць Айчыну.

— Сёння самая распаўсюджаная версія таго, чаму пачалася Першая сусветная вайна, — збойства спадчыніка аўстрыйскага прастола Франца-Фердынанда з жонкай... — Гэта была толькі нагода каб распачаць узброены канфлікт. Подобнай сітуацыі ажрас і чакалі. Аўстрыя абвінавачвала ў збойстве Сербію. А Расійская імперыя не магла аказацца ўбаву, бо была з Сербіяй у саюзе. Вядома, што ў пераліцы з германскім імператарам Вільгельмам II Мікалай II яго вельмі ўпрошаў, каб той паўплываў на сваю саюзніцу не разрываць вайну. Вільгельм, у сваю чаргу, ведаў аб паскоранай мабілізацыі ў Расіі і прасіў яе спыніць. На гэта Мікалай адказаў, што ён нічога не распачынае, а проста хоча прыстрашыць некаторыя дзяржавы. Я бачыў тую пераліцу і магу ўпаўнёна сказаць, што кіраўнікі імперыі былі ў добрых зносінах. Нават адзін аднаго называлі Вілі (Вільгельм) і Нікі (Мікалай). Аднак гэта не выратавала свет: Германія аб'явіла вайну Расіі.

— Атрымаеца, што яна не была нечаканасцю для Расійскай імперыі, палкоўнік Мікалай II распачаў мабілізацыю яшчэ да таго, як яму аб'явілі вайну? — Я вам больш скажу: яшчэ ў 1912 годзе мінскі губернатар Аляксей Гірс у сваім прадпісанні паліцэйскім прыставам паведамаў аб тым, што палітычны гарызонт у Еўропе азмрочаны, і

загадаў праверыць усе дакументы, якія былі падрыхтаваны на выпадак мабілізацыі. Да вайны задоўга рыхтаваліся і ў іншых краінах Еўропы. Тэлеграфнае паведамленне аб мабілізацыі трапіла ў Мінск позна вечарам 17 ліпеня 1914 года (па старым стылі). Паліцэйскім прыставам яны былі адразу разасланы па ўчастках. Таксама мясцовым уладам уручылі так званыя «чырвоныя канверты», дзе змяшчаліся ўказанні, які дзейнічалі падчас мабілізацыі, а таксама была інфармацыя для насельніцтва. Ужо з васьмі гадзін раніцы наступнага дня на мабілізацыйныя пункты пачалі прыходзіць людзі.

Яшчэ ў 1912 годзе мінскі губернатар Аляксей Гірс у сваім прадпісанні паліцэйскім прыставам паведамаў аб тым, што палітычны гарызонт у Еўропе азмрочаны, і загадаў праверыць усе дакументы, якія былі падрыхтаваны на выпадак мабілізацыі.

— Першая сусветная вайна — тая падзея, якая фактычна стала пачаткам найгоршага часу. Яна змяніла вельмі многі ўяўленні пра нашу цывілізацыю, пра месца чалавека ў грамадстве, закрнула палітычныя і эканамічныя аспекты жыцця...

— Любая вайна — найгоршы час. А што, сёння ён лепшы? А калі ён найлепшы? Югаславія, Афганістан, Лівія, Ірак, Украіна... Увесь свет літаральна працяты ачагамі канфліктаў! Усё паўтараецца. І, на жаль, па тых жа прычынах: вяршэнства ў свеце, валоданне сыравіннымі рэсурсамі... І сёння гэта наглядна дэманструе нам Амерыка: сцягваючы з усяго свету сыравіну, беражэ сваю. У проста хоча прыстрашыць некаторыя дзяржавы. Я бачыў тую пераліцу і магу ўпаўнёна сказаць, што кіраўнікі імперыі былі ў добрых зносінах. Нават адзін аднаго называлі Вілі (Вільгельм) і Нікі (Мікалай). Аднак гэта не выратавала свет: Германія аб'явіла вайну Расіі.

— Атрымаеца, што яна не была нечаканасцю для Расійскай імперыі, палкоўнік Мікалай II распачаў мабілізацыю яшчэ да таго, як яму аб'явілі вайну? — Я вам больш скажу: яшчэ ў 1912 годзе мінскі губернатар Аляксей Гірс у сваім прадпісанні паліцэйскім прыставам паведамаў аб тым, што палітычны гарызонт у Еўропе азмрочаны, і тым больш нажываліся.

Куды вядуць карані сусветных пажараў?

— Ці можна сказаць, што большая частка нявырашаных праблем Першай сусветнай вайны сталі прычынамі Другой сусветнай?

— Вядома ж! Германія не дамаглася сусветнага панавання, не стала валодаць усім багаццем... Яшчэ пачынаючы з XII стагоддзя, у Германіі былі толькі адны мэты: узгадаць хаця б Лядовае пабоішча. Задачы, якія перад сабой ставілі праўнікі Антанты, у Першай сусветнай вайне не былі дасягнуты. У Другой сусветнай планавалася ўсё ж такі дамагчыся свайго. Тым больш, да ўлады прыйшоў такі чалавек, які Гітлер. Ідэй сталі яшчэ больш вар'яцкімі. Здавалася, праўду быць больш не павіна. Але так толькі здавалася.

Больш за тое, наступствы гэтых войнаў у апошнія гады праявіліся на тэрыторыі краіны Белаўскага Саюза. Вось якія дыферэнцыяцыі адбыліся: хто забруе, а хто мільярды лічыць. А што, ва Украіне нібы не так? Гэты народ, ірак, Украіна... Увесь свет літаральна працяты ачагамі канфліктаў! Усё паўтараецца. І, на жаль, па тых жа прычынах: вяршэнства ў свеце, валоданне сыравіннымі рэсурсамі... І сёння гэта наглядна дэманструе нам Амерыка: сцягваючы з усяго свету сыравіну, беражэ сваю. У проста хоча прыстрашыць некаторыя дзяржавы. Я бачыў тую пераліцу і магу ўпаўнёна сказаць, што кіраўнікі імперыі былі ў добрых зносінах. Нават адзін аднаго называлі Вілі (Вільгельм) і Нікі (Мікалай). Аднак гэта не выратавала свет: Германія аб'явіла вайну Расіі.

— Чаму да Першай сусветнай вайны зусім іншае стаўленне, чым да Другой сусветнай? Няўжо справа толькі ў аддаснасці тых падзей ад нас?

— Справа, хутчэй, у тым, што ўзнікае пытанне: як адносіцца беларусам да той вайны — яна наша ці не? Маўляў, гэта была вайна імперыі, у якой удзельнічала Расія і ваявалі рускія, а не беларусы. А колькі чалавек з беларусіх губерньні было мабілізавана ў гэты ваенныя гады? Сёння нават цяжка падлічыць. Адны кажуць, што 800 тысяч, іншыя называюць лічбу 900 тысяч. Вядома, сярэд іх былі не толькі беларусы: на нашай тэрыторыі жылі і расіне, палякі, украінцы, татары. Да 600 тысяч афіцэраў і салдат страціла на беларускай зямлі расійская армія падчас баявых дзеянняў. Калі ўсіх падлічыць, магчыма, будзе больш за мільён. Беларусь знаходзілася ў эпіцэнтры тых баёў, лінія фронту доўгі час праходзіла на нашай зямлі. Дык няўжо тая вайна не наша?

Сапраўды, Кастрычніцкая рэвалюцыя, грамадзянская вайна, Вялікая

ДАРЭЧЫ

Учора падчас пасяджэння «круглага стала», прысвечанага 100-годдзю пачатку Першай сусветнай вайны, стала вядома, што за сродкі Саюзнай дзяржавы будзе знята кінастужка пра гэтую вайну. «Ужо ідзе працэс дамоўленасці, дзе ў тым ліку абмяркоўваецца бюджэт праекта. Вядома, сума невялікая, бо гэта будзе кіназапіс. На жаль, мы не паспелі да гэтай даты. Аднак у бліжэйшы час праект будзе рэалізаваны», — расказала савецнік Прадстаўніцтва Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы ў Мінску Людміла АНТОНАВА.

Прафесар кафедры гісторыі Беларусі і паліталогіі Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта Уладзімір КАЗЛЯКОЎ падкрэсліў, што вопыт Першай сусветнай вайны мае важнае значэнне для дзяржаў і народаў. «Галоўнае — зрабіць правільныя высновы. Вопыт вайны павінен быць не толькі захаваны і абагульнены. Урокі вайны трэба пастаянна ўлічваць пры аналізе сённяшніх сітуацыяў. Аднак самае галоўнае — захоўваць і берагчы гераічныя стронкі нашых продкаў, якія правялі сябе ў гады Першай сусветнай вайны», — лічыць доктар гістарычных навук.

— Усё часцей гучыць заклапочанасць развіццём тых падзей, якія адбываюцца сёння ў цэнтры славянскага свету, — значыць акадэмік-сакратар Адыяляныя гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар Аляксандр КАВАЛЕНЯ. — Факел вайны ўжо запалены. Мы стаім на парозе вельмі сур'езнага выпрабавання. Шматлікія сілы імкнучы ўліхнуць Расію ў братазобойную вайну. Наш зварот да гісторыі Першай сусветнай вайны грунтуецца, перш за ўсё, на выказванні мудрадоў: «Адшукай усёму пачатак — і ты многае зразумееш». Сёння неольга не бачыць таго, што адбываецца пазачар